

การใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเล บางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี

AN APPLICATION OF CULTURAL RESOURCE TO DEVELOP COMMUNITY BASED TOURISM IN BANGPHRA SEASIDE, SRIRACHA DISTRICT CHONBURI PROVINCE

วชิราภรณ์ ทิพย์รักษ์/ WACHIRAPORN TIPRAK ¹

DEPARTMENT OF CULTURAL RESOURCE MANAGEMENT,
FACULTY OF ARCHAEOLOGY, SILPAKORN UNIVERSITY.

สุภาภรณ์ จินดามณีโรจน์/ SUPAPORN JINDAMANEEROJ ²

FACULTY OF ARCHAEOLOGY, SILPAKORN UNIVERSITY.

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำคัญของการทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การเก็บข้อมูลภาคสนาม จากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ตลอดจนการใช้แบบสอบถาม

ผลการศึกษาพบว่า เทศบาลตำบลบางพระมีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเน้นบริเวณพื้นที่ชุมชนริมชายฝั่งทะเล มีการพัฒนาพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับการท่องเที่ยว ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา โดยมีจุดเด่นที่เป็นชุมชนเก่า ซึ่งมีทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งเชิงนิเวศและวัฒนธรรม สะท้อนความเป็นชุมชนประมงพื้นบ้าน นอกจากบริเวณพื้นที่ชุมชนริมชายฝั่งทะเลแล้ว ยังพบว่าในบริเวณพื้นที่ถัดเข้ามา คือ บริเวณชุมชนริมสองฝั่งถนนเทศบาล 10 ซึ่งเป็นย่านเก่าส่วนหนึ่งของชุมชนชายทะเลบางพระมีทรัพยากรที่สำคัญด้วยเช่นกัน ทั้งบ้านเรือนไม้โบราณ ศาลหลักเมือง ศาลเจ้า วัด ที่สามารถศึกษาร่วมกับพื้นที่ชุมชนริมชายฝั่งทะเลที่มีวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน ภูมิปัญญา ความเชื่อ และระบบนิเวศที่สวยงาม ซึ่งล้วนเป็นทรัพยากรวัฒนธรรมที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระได้ ทำให้เห็นภาพชุมชนย่านเก่าชายทะเลบางพระที่มีประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดชลบุรีซึ่งสามารถพัฒนาและส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น

นอกจากนี้ยังพบว่า ชุมชนชายทะเลบางพระมีศักยภาพในส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญอันได้แก่ทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนทั้งในพื้นที่ริมชายทะเลและริมถนนเทศบาล 10 ที่สามารถนำมาใช้เพื่อการท่องเที่ยว อีกทั้งชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรวัฒนธรรม มีความเข้มแข็งและมีบทบาทในการทำงานร่วมกับภาครัฐ และที่สำคัญเทศบาลตำบลบางพระให้ความสำคัญและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น แนวการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระให้เกิดความยั่งยืนนั้น เทศบาลตำบลบางพระควรเป็นกำลังหลักในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเช่นที่ผ่านมา ทั้งนี้ ควรเน้นการนำทรัพยากรวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชนมาใช้ประโยชน์ ควรนำทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่ริมสองฝั่งถนนเทศบาล 10 มาใช้ประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ริมชายฝั่งทะเลบางพระ ควรส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นเจ้าของ เกิดความรัก และหวงแหนทรัพยากรวัฒนธรรม อันจะส่งผลถึงการตระหนักในความสำคัญของการนำทรัพยากรวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์อย่างรู้คุณค่า รวมทั้งมีส่วนร่วมและมีบทบาทร่วมกับเทศบาลตำบลบางพระในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

คำสำคัญ : การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน, ทรัพยากรวัฒนธรรม, ชุมชนชายทะเลบางพระ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร

² รองศาสตราจารย์ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

Abstract

The research aims to study the importance of cultural resources of Bangphra seaside community, Sriracha district, Chonburi province, to develop tourism in the area. The study uses qualitative research methods, namely, documents study, field study, participant observation and non-participant observation, informal interview and in-depth interview, and survey.

The results show that Bangphra Subdistrict Municipality plays an important role in promoting tourism of seaside community. There has been the development of the area and facilities to support tourism in the past 10 years. The main feature of the community is the old community which has valuable resources in terms of ecology and culture. It also shows fisherfolk identity. Besides seaside community, a nearby community which is located along both sides of the Municipality 10 street, an old area which is also a part of Bangphra seaside, has important resources such as ancient wooden houses, city pillar shrine, shrine, and temple. These mentioned locations can be studied along with the seaside community of fisherfolks, their wisdom and belief, and beautiful ecosystem, which are cultural resources that can be beneficial to the tourism of Bangphra seaside community. An image of the old community of Bangphra seaside, an important area in Chonburi, which is rich of history, culture, and wisdom can lead to the development and the promotion of the outstanding tourist attractions.

According the research findings, Bangphra seaside community has great potential in promoting the development of tourism. The important tourism resources are community's cultural resources both seaside and roadside of Municipality 10 street. Moreover, the community is strong. The community and the government work together. Most importantly, Bangphra Municipality actively and continuously promotes the tourism. Therefore, to develop Bangphra seaside sustainable tourism, Bangphra Subdistrict Municipality should be the leader in promoting the development of tourism as it has always been. In addition, the important cultural resources of the community and the roadside of Municipality 10 street should be beneficial to tourism and related to existing tourism in Bangphra seaside. Furthermore, the participation of people in the community in developing tourism should be promoted. They should be encouraged to be the proud owners of the community, love, and value their cultural resources. As a consequence, this will result in people's awareness of making best use of cultural resources as well as cooperate with Bangphra Municipality in developing Bangphra seaside community suitable and sustain-

able tourism.

Keywords: Sustainable Tourisms, Cultural Resource, Bangphra Seaside

บทนำ

จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดชายทะเลภาคตะวันออก อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 (ถนนสุขุมวิท) ประมาณ 65 กิโลเมตร มีชายฝั่งทะเลยาวตลอดด้านตะวันตกตั้งแต่เหนือจรดใต้ ความยาวถึง 156.83 กิโลเมตร (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2542: 2) เป็นจังหวัดท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมาช้านานเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองตากอากาศชายทะเลที่ใกล้กรุงเทพฯ โดยเฉพาะชายหาดบางแสนและพัทยาซึ่งได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางมาเยือนปีละหลายล้านคน ชุมชนชายทะเลบางพระเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งทะเลจังหวัดชลบุรี ตั้งอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา เป็นชุมชนที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างยาวนาน ซึ่งปรากฏชื่อเมืองชายฝั่งทะเลของอ่าวไทยในแผนที่ไตรภูมิซึ่งในปัจจุบันอยู่ในพื้นที่เขตปกครองของจังหวัดชลบุรี 4 เมือง คือ ด้านเหนือสุด บางทราย ถัดลงมาคือ บางปลาสร้อย ตำบลบางปลาสร้อย คือ บางพระเรือ และใต้สุดคือ บางละมุง แต่ไม่ปรากฏหลักฐานว่าเมื่อใดบางพระเรือถูกเรียกว่า บางพระ (สภาวัฒนธรรมตำบลบางพระ, 2553: 11-12) อย่างไรก็ตามบางพระได้ถูกรวมเข้ากับเมืองบางละมุงตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา กระทั่งสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นบางละมุงเป็นเมืองขึ้นกรมท่าก่อนจะมีการปฏิรูปการปกครองเป็นระบบเทศาภิบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 เมืองบางละมุงจึงถูกโอนไปรวมอยู่ในมณฑลปราจีนบุรี ในปี พ.ศ. 2437 เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติปกครองส่วนท้องถิ่น ในปี พ.ศ. 2440 และข้อบังคับลักษณะการปกครองท้องที่ ร.ศ. 117 (พ.ศ. 2441) แล้ว ฐานะของเมืองบางละมุงเปลี่ยนเป็นอำเภอ 2 อำเภอ คือ อำเภอบางละมุง และอำเภอนาเกลือ โดยอำเภอบางละมุงมีที่ตั้งอยู่ที่ตำบลบางพระ ส่วนอำเภอนาเกลือตั้งอยู่ที่ตำบลนาเกลือ ต่อมาอำเภอเมืองบางละมุงเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอบางพระตามชื่อสถานที่ตั้ง ส่วนอำเภอนาเกลือเปลี่ยนเป็นอำเภอบางละมุงตามชื่อเดิม กระทั่งในปี พ.ศ. 2446 ได้มีการย้ายที่ว่าการอำเภอบางพระไปอยู่ที่อำเภอสัตหีบ แต่ชื่ออำเภอยังใช้อำเภอบางพระอยู่เช่นเดิมจนถึงปี พ.ศ. 2459 จึงเปลี่ยนชื่อเป็นอำเภอสัตหีบ (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารจดหมายเหตุในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2542: 71-72) จากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่นี้เอง ทำให้ชุมชนชายทะเลบางพระเป็นชุมชนย่านเก่า ที่มีทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่าเหมาะต่อการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดชลบุรี

ทั้งนี้ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เทศบาลตำบลบางพระได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระให้เป็น

หมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village Champion: OVC) โดยใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนย่านเก่าเฉพาะในพื้นที่ชุมชนริมชายทะเล ขณะที่พื้นที่ที่เชื่อมต่อกันคือพื้นที่ชุมชนริมถนนเทศบาล 10 ซึ่งเป็นชุมชนย่านตลาดเก่ามีทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและความสำคัญยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการท่องเที่ยว อีกทั้งการท่องเที่ยวดังกล่าวไม่ได้เกิดขึ้นมาจากความคิดริเริ่มของคนในชุมชน ทำให้ชุมชนไม่สามารถนำทุนทางการท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ ทรัพยากรวัฒนธรรมในชุมชนและชุมชนเป็นเจ้าของซึ่งที่มีอยู่หลากหลายและมีศักยภาพสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนชายทะเลบางพระได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ และแนวทางการใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เหมาะสมและยั่งยืนของชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาความสำคัญทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
2. ศึกษาแนวทางการนำทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนชายทะเลบางพระมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

พื้นที่ในการศึกษา

พื้นที่ในการศึกษา “การใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” คือ พื้นที่ชุมชนชายทะเลบางพระตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของชุมชนท้ายบ้าน หมู่ 1 และชุมชนวัดหลวง หมู่ 3 ซึ่งเป็นพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

พื้นที่ชุมชนชายทะเลบางพระ หมายถึง ชุมชนริมชายทะเลบางพระและชุมชนริมถนนเทศบาล 10 ซึ่งเชื่อมต่อและรวมกันเป็นชุมชนย่านเก่าที่มีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 100 ปี

ชุมชนริมชายทะเลบางพระ คือ บริเวณพื้นที่ริมชายทะเลบางพระเป็นพื้นที่ที่เทศบาลตำบลบางพระได้ส่งเสริมการพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว มีความยาวของพื้นที่ตามแนวถนนประมาณ 800 เมตร ทางทิศเหนือเริ่มจากบริเวณที่เชื่อมกันระหว่างถนนซอยหัวโหนดที่มุ่งสู่อ่าวไทยกับหัวถนนเลียบชายทะเล ทอดยาวลงมาตามแนวชายทะเลอยู่ระหว่างทะเลอ่าวไทยที่อยู่ในทิศตะวันตกกับถนนเลียบชายทะเลที่อยู่ทางทิศตะวันออกของพื้นที่ สิ้นสุดที่ริมคลองสุครีพ

ชุมชนริมถนนเทศบาล 10 คือ บริเวณพื้นที่สองฝั่งถนนเทศบาล 10 เป็นพื้นที่ที่ถัดเข้ามาจากชุมชนริมชายทะเลบางพระ ทิศเหนือเริ่มตั้งแต่วัดบางพระวรวิหารตามแนวถนนลงมาทิศใต้คลองสุครีพ ความยาวประมาณ 550 เมตร เทศบาลตำบลบางพระยังไม่ได้ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

ภาพที่ 1 แสดงเขตพื้นที่ศึกษา

ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัยปรับปรุงจาก google maps, เข้าถึงเมื่อ 20 เมษายน พ.ศ. 2559, เข้าถึงได้จาก <https://www.google.co.th/maps/@13.2094047,100.9358374,1364a,20y,90h/data=!3m1!1e3?hl=en>

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี” ใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาในเรื่องความเป็นมาของพื้นที่และทรัพยากรวัฒนธรรม และการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมา การเก็บข้อมูลภาคสนาม ได้แก่ สังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการตลอดจนการใช้แบบสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ตั้งไว้ คือ เพื่อศึกษาความสำคัญทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี และแนวทางการนำทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนชายทะเลบางพระมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและงานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาในเรื่องประวัติความเป็นมาทรัพยากรวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนชายทะเลบางพระที่ผ่านมา รวมถึงแนวคิดพื้นฐานในการศึกษา ได้แก่ แนวคิดการท่องเที่ยวยั่งยืน แนวคิดทรัพยากรวัฒนธรรม การมีส่วนร่วมของชุมชน และแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการใช้แบบสอบถาม โดยมี

แนวคำถามโดยการตั้งแบบคำถามปลายปิดและปลายเปิด ทั้งในแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ประเด็นคำถามประกอบด้วย การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว และการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมตามประเด็นที่ศึกษาต่อไป ซึ่งประชากรที่ศึกษาประกอบด้วยทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ ทรัพยากรวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ และทรัพยากรวัฒนธรรมที่จับต้องได้ซึ่งอยู่ในพื้นที่ชุมชนริมชายทะเลบางพระและชุมชนริมถนนเทศบาล 10 ทั้งนี้พิจารณาจากความสำคัญเกี่ยวข้องกับความเป็นมาของชุมชนสามารถนำมาต่อยอดและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

เที่ยวในชุมชนได้ และทรัพยากรบุคคล ได้แก่ คน และหน่วยงาน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้วิธีเลือกประชากรแบบเฉพาะเจาะจงโดยพิจารณาจากคุณสมบัติ เทศบาลตำบลบางพระซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบพื้นที่ชุมชนชายทะเลบางพระ คือ เทศบาลตำบลบางพระและชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้ที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน เจ้าของหรือผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลทรัพยากรวัฒนธรรม ขณะที่การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการและการใช้แบบสอบถาม มีกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนชายทะเลบางพระและนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวในพื้นที่ชุมชนชายทะเลบางพระ

ตารางที่ 1 แสดงสรุปรายละเอียดการเก็บข้อมูลภาคสนาม

รายการ	ประชากรที่ศึกษา	เครื่องมือ
1. การสำรวจพื้นที่	ทรัพยากรวัฒนธรรม	1. แบบสังเกตการณ์ 2. แผนที่ 3. บันทึกถ่ายรูป
2. การสัมภาษณ์ - ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวที่ผ่านมาของชุมชนชายทะเล - ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาวัฒนธรรม	เทศบาลตำบลบางพระ - นายเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพระ - ปลัดเทศบาลตำบลบางพระ - เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ชุมชน - ผู้นำชุมชน - ปราชญ์ชาวบ้าน - ผู้สูงอายุในชุมชน - ผู้แทนของวัดบางพระวรวิหาร - ผู้แทนของโรงเรียนอนุบาลบ้านบางพระ (ฉิ่งนาวิกอนุสรณ์)	1. แบบสัมภาษณ์ 2. บันทึกเสียง 3. จดบันทึก
1. การใช้แบบสอบถาม	กลุ่มตัวอย่างชุมชน จำนวน 100 คน กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน	1. แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูลหลังจากได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับชุมชนแล้ว การลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสังเกต รวมถึงการพูดคุยสัมภาษณ์ผู้ศึกษาสามารถตรวจสอบทบทวนความถูกต้องของข้อมูลให้ถูกต้องและแม่นยำมากขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาที่ผู้ศึกษานำข้อมูลจากข้อเท็จจริงในปัจจุบันประกอบด้วยผลการสำรวจทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่ชุมชนชายทะเลบางพระที่มีคุณค่าสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว และจากการให้ข้อมูลและข้อคิดเห็นจากชุมชน รวมทั้งบริบทของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรวัฒนธรรม และสถานการณ์ของการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระในปัจจุบันมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการใช้ทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

สรุปผลการวิจัย

ชุมชนชายทะเลบางพระ ปัจจุบันในเขตพื้นที่ดูแลรับผิดชอบของเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่บางส่วนของชุมชนท้ายบ้าน หมู่ 1 ชุมชนวัดหลวง หมู่ 3 ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันตกของเทศบาลตำบลบางพระบริเวณชุมชนริมชายทะเลบางพระและชุมชนริมถนนเทศบาล 10 ซึ่งเชื่อมต่อและรวมกันเป็นชุมชนย่านเก่าที่มีประวัติความเป็นมายาวนานกว่า 100 ปี จากการวิจัยได้ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ชุมชนชายทะเลบางพระเป็นส่วนหนึ่งของชายฝั่งทะเล จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีพัฒนาการประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญตั้งแต่สมัยโบราณในฐานะเมืองท่าบนเส้นทางการค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ การเป็นเมืองที่ตั้งอยู่บนเส้นทางคมนาคมนี้เองจึงเป็นที่สนใจของผู้ปกครองและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเมืองตามชายฝั่งทะเลในแต่ละยุคสมัย ทั้งนี้ แม้จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิประเทศ และนโยบายการพัฒนาเส้นทาง

คมนาคมทางบกทำให้เมืองชายฝั่งทะเลในสมัยโบราณถูกลดความสำคัญลงตามลำดับ แต่จังหวัดชลบุรียังคงเป็นเมืองที่มีบทบาทสำคัญในด้านการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งการเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นเมืองอุตสาหกรรมที่สำคัญของภาคตะวันออกในปัจจุบัน ชุมชนชายทะเลบางพระในฐานะเป็นชุมชนเก่าที่มีพัฒนาการความเป็นมาของชุมชนสอดคล้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของชลบุรีอย่างยาวนาน นับแต่ปรากฏมีชื่อเป็นเมืองท่าโบราณของจังหวัดชลบุรีตั้งแต่สมัยอยุธยา นอกจากนี้ ยังเป็นที่ตั้งของหน่วยงานการปกครองสมัยตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนถึงสมัยการปฏิรูปการปกครองเป็นระบบเทศบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 ต่อเนื่องมาจนถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีผลต่อการกำหนดนโยบายของผู้การปกครอง และทำให้พื้นที่ชุมชนชายทะเลบางพระค่อยๆ ลดความสำคัญลง ขณะเกิดถนนสุขุมวิทและเกิดความเจริญเกิดขึ้นโดยรอบ เช่น การเติบโตเมืองอุตสาหกรรมที่ศรีราชา การเติบโตของการท่องเที่ยวชายทะเลที่บางแสน และพัทยา เป็นต้น

จากงานศึกษาวิจัยและการสัมภาษณ์ผู้อาวุโสที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายทะเลบางพระ มีความสอดคล้องกันว่า ความเจริญของบางพระสมัยก่อน ช่วง 50 ปีที่ผ่านมาอยู่ที่บริเวณตลาดล่างตั้งแต่ วัดบางพระวรวิหารลงไปทางใต้ของวัด จนถึงคลองสุดสุครีพเป็นหมู่บ้านที่มีความเจริญ มีผู้คนอาศัยอยู่หนาแน่นเรียกว่า บ้านบางพระ (ทัศนีย์ ทานตวนิช, 2555: 58) ซึ่งปัจจุบันคือบริเวณถนนเทศบาล 10 ซึ่งความเก่าแก่และความสำคัญ ของถนนสายนี้จะเห็นได้จากบ้านเรือนไม้โบราณที่ยังคงอยู่หลายหลัง มีศาลหลักเมือง และศาลเจ้าเจิวแก้วแป๊ะกง ซึ่งล้วนแล้วแต่มีอายุมากกว่า 100 ปี

ถนนเทศบาล 10 แต่เดิมเป็นถนนที่เชื่อมต่อถนนสายหลักในการเดินทางเข้าสู่ชายทะเลบางพระ ก่อนที่จะมีการสร้างถนนซอยหัวซิด

บริเวณตลาดล่างหรือบริเวณถนนเทศบาล 10 นี้ปัจจุบันอยู่ในพื้นที่ของชุมชนท้ายบ้านและชุมชนวัดหลวง มีพื้นที่ชุมชนชายฝั่งทะเลในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลบางพระ เมื่อกล่าวถึงความเป็นมาของชุมชน มักถูกแบ่งแยกตามการแบ่งพื้นที่ชุมชนในปัจจุบัน กล่าวคือ ก่อนมีการแบ่งพื้นที่เป็นชุมชน บริเวณบ้านตลาดล่าง แต่เดิมด้านที่ติดกับวัดบางพระวรวิหารจะเรียกว่า หัววัด และบริเวณด้านที่อยู่ติดกับห้วยสุครีพในปัจจุบัน เรียกว่า ท้ายบ้าน (สัมภาษณ์ สมบัติ เกตุปรารค์, 14 พฤศจิกายน 2558) ทั้งนี้ จากการศึกษาข้อมูล และสัมภาษณ์เป็นที่น่าสังเกตว่าในปัจจุบัน หากกล่าวถึง บ้านตลาดล่าง ส่วนใหญ่มักหมายถึง ชุมชนท้ายบ้านเป็นสำคัญ

ความเป็นมาของชุมชนตลาดล่าง หรือ บ้านตลาดล่าง เป็นชุมชนเก่าแก่มาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ที่เรียกว่า บ้านตลาดล่าง เพราะเป็นท่าเรือแหล่งค้าขายแห่งแรกของตำบล ที่รับซื้อสินค้าและนำไปขายต่อไม่ว่าจะเป็นสินค้าเกษตร ไม้ หรือสิ่งของจำเป็นโดยมีท่าเรือขนถ่ายสินค้าอยู่บริเวณปากคลองสุครีพ และเพราะมีคนจีนเข้ามาอยู่เป็นจำนวนมาก จึงมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า บ้านเจ๊ก จากคาบอกล่าของผู้เฒ่า และเอกสารการค้นคว้าของ อาจารย์พีระพงษ์ สุข

ประเสริฐ ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่า ความเป็นชุมชนบางพระเมื่อ 115 ปีเศษ เป็นที่ตั้งของเมืองบางละมุง มีพระยารักษา (เล็ง) เป็นเจ้าเมืองคนแรก และมีเจ้าพระยาสงครามรักษา (พร้อม) เป็นเจ้าเมืองคนที่สอง ต่อมามีการปฏิรูปการปกครองหัวเมืองเป็นแบบมณฑล และแบบสุขาภิบาล ทำให้ชุมชนท้ายบ้านผ่านการแปรบ้านแปลงเมืองมาหลายสมัย (สมหมาย แจ่มกระจ่าง ศรีวรรณ ยอดนิล และพีระพงษ์ สุดประเสริฐ, 2557: 67-68)

ขณะที่ความเป็นมาของชุมชนวัดหลวง มุ่งความสำคัญของความเป็นมาของพื้นที่อยู่ที่วัดบางพระวรวิหาร ซึ่งมีความเป็นมาของชุมชนร่วมกับวัดซึ่งเป็นศูนย์กลางของบางพระ มีเหตุการณ์สำคัญ เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เสด็จประพาสหัวเมืองชายฝั่งทะเลใน พ.ศ. 2400 ทรงเสด็จเยี่ยมกองทหารเรือที่บางพระ และทรงทำนุบำรุงวัดบางพระวรวิหารที่ชำรุดทรุดโทรมในขณะนั้น (สมหมาย แจ่มกระจ่าง ศรีวรรณ ยอดนิล และพีระพงษ์ สุดประเสริฐ, 2557: 147)

จากความเป็นมาของชุมชนชายทะเลบางพระที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานนี้ ร่องรอยหลักฐานที่ปรากฏจนทุกวันนี้ที่ความเป็นชุมชนย่านเก่า คือ ทรัพยากรวัฒนธรรม อันประกอบด้วย วิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน ภูมิปัญญา ความเชื่อ รวมทั้งสถานที่ได้แก่ บ้านเรือนไม้โบราณ ศาลหลักเมือง ศาลเจ้า และวัด ซึ่งส่วนหนึ่ง ได้ถูกนำมาใช้ต่อยอดในการส่งเสริมการพัฒนาท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ โดยเทศบาลตำบลบางพระ ในฐานะผู้มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของชุมชน นับตั้งแต่การส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว หมู่บ้าน OVC ในปี พ.ศ. 2549 ตามนโยบายของกรมการพัฒนาชุมชน และการดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ชายทะเลบางพระตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลบางพระ 25 ปี (พ.ศ. 2551 – 2560) โดยมุ่งหวังให้คนในชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชน (สัมภาษณ์ เชิดชัย คงวัฒนกุล, 23 ธันวาคม 2558) ทั้งนี้ ในการประชาสัมพันธ์พื้นที่ชุมชนชายทะเลในฐานะแหล่งท่องเที่ยว ได้มุ่งเน้นที่การเป็นชุมชนเก่าแก่ซึ่งมีประวัติศาสตร์มายาวนาน มีชายทะเลที่ชุมชนยังคงวิถีชีวิตดั้งเดิมประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน มีเรือต่อเรือ และมีประเพณีเก่าแก่ที่โดดเด่นอย่างประเพณีแห่พญายมที่มีเพียงแห่งเดียวในประเทศไทย เป็นงานประเพณีประจำปีของตำบลบางพระที่มีการจัดงานอย่างยิ่งใหญ่ และองค์พญายมนี้เองเป็นอัตลักษณ์ที่เทศบาลตำบลบางพระ นำมาต่อยอดการประชาสัมพันธ์พื้นที่ในฐานะแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดชลบุรี

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระที่ผ่านมา เทศบาลตำบลบางพระ มีการพัฒนาเฉพาะในพื้นที่ชุมชนริมชายทะเล ขณะที่ชุมชนริมสองฝั่งถนนเทศบาลสาย 10 ซึ่งอยู่ถัดเข้ามาและมีทรัพยากรวัฒนธรรมที่สำคัญสะท้อนความเป็นชุมชนย่านเก่าอีกส่วนหนึ่งของชุมชนชายทะเลบางพระ อันได้แก่ บ้านเรือนไม้โบราณ ศาลหลักเมือง ศาลเจ้า และวัด ยังไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระ

ทรัพยากรวัฒนธรรมบริเวณพื้นที่ริมชายทะเลบางพระ

บริเวณพื้นที่ริมชายทะเลบางพระเป็นพื้นที่ที่เทศบาลตำบลบางพระได้ส่งเสริม การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อรองรับ การท่องเที่ยว ได้แก่ ปรับปรุงถนนเลียบริมชายทะเลบางพระ ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวก บริเวณชายทะเลบางพระ ตามแนวถนนเลียบริมชายทะเล ความยาวประมาณ 800 เมตร โดยมีแนวคิดจัดแบ่งพื้นที่เป็นสองส่วน ได้แก่ ส่วนที่แรกเป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมนันทนาการตั้งแต่ชายทะเลบริเวณปากคลองสุครีพฝั่งชุมชนท้ายบ้าน มีการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่เป็นสวนสาธารณะ ประกอบด้วย ลานอเนกประสงค์ เรือนวัฒนธรรม ลู่วิ่ง เส้นทางจักรยาน และสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องนั่งเล่นสาธารณะ จุดประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวและการพักผ่อน การจัดกิจกรรม งานประเพณีหมั่นเวียนของชุมชน เทศบาลตำบลบางพระ และส่วนที่สองเป็นพื้นที่อาศัยของชาวประมงพื้นบ้าน ประกอบด้วย อยู่ต่อเรือ ตลาดอาหารทะเลสด และท่าเรือขึ้นปุ-ปลา เพื่อส่งเสริมและอนุรักษ์อาชีพดั้งเดิมของชุมชน

จากการศึกษาข้อมูลและสำรวจทรัพยากรวัฒนธรรมบริเวณพื้นที่ริมชายทะเล บางพระ พบว่า มีทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ ภูมิทัศน์ชายทะเล การทำประมงพื้นบ้าน อยู่ต่อเรือ ท่าเรือขึ้นปุ-ปลา ตลาดอาหารทะเลสด ศาลพญายม และสินค้าภูมิปัญญา OTOP การแปรรูปอาหารทะเล ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรที่เทศบาลตำบลบางพระนำมาใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายทะเลบางพระ ในช่วงเวลา 10 ที่ผ่านมา

ภาพที่ 2 แสดงที่ตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่สำคัญ

ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวบริเวณชายทะเลบางพระ
ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัยปรับปรุงจาก google maps, เข้าถึงเมื่อ
17 เมษายน พ.ศ. 2559, เข้าถึงได้จาก

<https://www.google.co.th/maps/@13.2093769,100.9350847,17z?hl=en>

ทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่าต่อการท่องเที่ยวบริเวณชุมชนริมถนนเทศบาล 10

ถนนเทศบาล 10 แต่เดิมเป็นถนนที่เชื่อมต่อถนนสายหลักในการเดินทางเข้าสู่ชายทะเลบางพระ ก่อนที่จะมีการสร้างถนนซอยหัวโหด บริเวณตลาดล่างหรือบริเวณถนนเทศบาล 10 นี้ ปัจจุบันอยู่ในพื้นที่ของชุมชนท้ายบ้านและชุมชนวัดหลวง มีพื้นที่ชุมชนชายฝั่งทะเลในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลบางพระ เมื่อกล่าวถึงความเป็นมาของชุมชน มักถูกแบ่งแยกตามการแบ่งพื้นที่ชุมชนในปัจจุบัน กล่าวคือ ก่อนมีการแบ่งพื้นที่เป็นชุมชน บริเวณบ้านตลาดล่าง แต่เดิมด้านที่ติดกับวัดบางพระวรวิหารจะเรียกว่า หัววัด และบริเวณด้านที่อยู่ติดกับห้วยสุครีพในปัจจุบัน เรียกว่า ท้ายบ้าน 61 ทั้งนี้ จากการศึกษาค้นคว้า และสัมภาษณ์เป็นที่น่าสังเกตว่าในปัจจุบัน หากกล่าวถึง บ้านตลาดล่าง ส่วนใหญ่มักหมายถึง ชุมชนท้ายบ้านเป็นสำคัญ

บริเวณสองฝั่งถนนของชุมชนถนนเทศบาล 10 หรือบ้านตลาดล่าง มีทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของชุมชนชายทะเลบางพระ และเหมาะที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวควบคู่ไปกับชุมชนบริเวณริมชายทะเลบางพระ เช่น วัดบางพระวรวิหาร ศาลหลักเมือง ศาลเจ้า ศาลเจ้าเจียวกัวแป๊ะกง และบ้านเรือนร้านค้าย่านเก่าถนนเทศบาล 10

ภาพที่ 3 แสดงที่ตั้งศาสนสถาน และตัวอย่างบ้านเรือนไม้โบราณริมถนนเทศบาล 10

ที่มา: ภาพโดยผู้วิจัยปรับปรุงจาก google maps, เข้าถึงเมื่อ
17 เมษายน พ.ศ. 2559, เข้าถึงได้จาก

<https://www.google.co.th/maps/@13.2093769,100.9350847,17z?hl=en>

จากข้อมูลที่กล่าวมานี้ ผู้ศึกษาได้นำมาประกอบรวมกับข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์และการใช้แบบสอบถามในการวิเคราะห์การพัฒนาท่องเที่ยวของชุมชนชายทะเลบางพระ ทั้งส่วนที่เป็นพื้นที่ชุมชนริมชายทะเลบางพระและส่วนที่เป็นชุมชนสองฝั่งถนนเทศบาลสาย 10 สรุปได้ว่าชุมชนชายทะเลบางพระมีศักยภาพในส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวที่

สำคัญ คือ

1. มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สำคัญอันได้แก่ ทรัพยากรวัฒนธรรมของชุมชนทั้งในพื้นที่ริมชายทะเลและริมถนนเทศบาล 10 ที่สามารถนำมาใช้เพื่อการท่องเที่ยว

2. ชุมชนชายทะเลบางพระมีความเข้มแข็งและมีบทบาทในการทำงานร่วมกับภาครัฐ โดยเฉพาะในด้านการท่องเที่ยว นับตั้งแต่กลุ่ม OTOP บ้านตลาดล่าง หมู่ที่ 1 ของตำบลบางพระได้รับคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 80 หมู่บ้านเป็นต้นแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยว “หมู่บ้านท่องเที่ยว OVC”

3. เทศบาลตำบลบางพระให้ความสำคัญและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่มาอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาพื้นที่บริเวณชายทะเลบางพระให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระให้เกิดความยั่งยืนนั้น

1. เทศบาลตำบลบางพระซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ในการดูแลรับผิดชอบชุมชนชายทะเลบางพระ ควรเป็นกำลังหลักในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเช่นที่ผ่านมา โดยมุ่งเน้นการนำทรัพยากรวัฒนธรรมที่สำคัญของชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการท่องเที่ยว

2. ควรนำทรัพยากรวัฒนธรรมในพื้นที่ริมสองฝั่งถนนเทศบาล 10 มาใช้ประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวโดยเชื่อมโยงกับการท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมในพื้นที่ริมชายฝั่งทะเลบางพระ

3. ควรส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยสร้างความภาคภูมิใจในการเป็นเจ้าของ เกิดความรัก และหวงแหนทรัพยากรวัฒนธรรม อันจะส่งผลถึงการตระหนักในความสำคัญของการนำทรัพยากรวัฒนธรรมไปใช้ประโยชน์อย่างรู้คุณค่า รวมทั้งมีส่วนร่วมและมีบทบาทร่วมกับเทศบาลตำบลบางพระในการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระอย่างเหมาะสมและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะพื้นที่ชุมชนริมชายทะเลบางพระ และย่านถนนเทศบาล 10 ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรวัฒนธรรมที่มีคุณค่าและสำคัญนำมาใช้ประโยชน์ในการต่อยอดการพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณชุมชนริมชายฝั่งทะเลที่มีอยู่เดิมและเชื่อมโยงกัน ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป สามารถศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ทั้งตำบลบางพระที่ยังมีแหล่งทรัพยากรวัฒนธรรมที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวของเทศบาลตำบลบางพระ

2. ในการศึกษาครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะศักยภาพทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ซึ่งการศึกษาครั้งต่อไป หากมีการศึกษาศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนชายทะเลบางพระได้อีกระดับหนึ่ง

3. ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อประเมินความสำคัญของทรัพยากรวัฒนธรรมจากข้อมูลและความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ชุมชนชายทะเลบางพระ และความคิดเห็นจากกลุ่มประชากรตัวอย่างคือ หน่วยงานผู้รับผิดชอบการส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น ชุมชน และนักท่องเที่ยว

เท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาข้อมูลทรัพยากรวัฒนธรรมโดยศาสตร์เฉพาะด้าน อาทิ การศึกษาค้นคว้าทางสถาปัตยกรรมเรือนไม้ย่านถนนเทศบาล 10 และแนวการจัดการพิพิธภัณฑ์ชุมชนวัดบางพระวรวิหาร เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารจดหมายเหตุ ในคณะ

กรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2542). **วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดชลบุรี**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

Committee of archival documents under authorised in coronation ceremony of King Bhumibhol Adulyadej. (1999). **Culture Development of History Identity and Wisdom in Chonburi Province**. Bangkok: Khurusa Ladprao (The teachers's Council of Thailand).

เชิดชัย คงวัฒนกุล. ปลัดเทศบาลตำบลบางพระ. สัมภาษณ์วันที่ 23 ธันวาคม 2558.

Cherdchai Kongwattanukul. Deputy of municipal district of Bangphra. Interviewed on December 23, 2015.

ทัศนีย์ ทานตวนิช. (2555). **ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและภูมิปัญญาท้องถิ่น ตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี**. ชลบุรี : สำนักงานเทศบาลตำบลบางพระ.

Thatsanee Tantavanit. (2012). **Local History and Wisdom in Bangphra District, Chonburi Province**. Chonburi: Bangphra Councils.

สภาวัฒนธรรมตำบลบางพระ. (2553). **บางพระของเรา. ชลบุรี: สภาวัฒนธรรมตำบลบางพระ**.

Cultural Councils of Bangphra District. (2010). **We are Bangphra. Chonburi: Cultural Councils of Bangphra District**.

สมหมาย แจ่มกระจ่าง ศรีวรรณ ยอดนิล และพีระพงษ์ สุดประเสริฐ. (2557). **รายงานการวิจัยเรื่องโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) บูรณาการแผนชุมชนสู่การจัดทาแผนพัฒนา สามปี (พ.ศ. 2558 - 2560) เทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี (เล่ม 2)**. ชลบุรี : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

Sommaey Chamkrajang, Sriwan Yodnil and Piraphong Soodprasert. (2014). **Report on Participatory Action Research (PAR) Integrated Community Plan to 3-Year Developing Plan (B.E. 2558-2560) at Bangphra Municipal District, Sri-racha Sub-district Chonburi Province (Volume 2)**. Chonburi: Faculty of Education, Burapha

University.

สมบัติ เกตุปรังค์. อดีตผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 1 และประธานกลุ่ม
OTOP แปรรูปอาหารทะเล หมู่ 1 ตำบลบางพระ.
สัมภาษณ์วันที่ 14 พฤศจิกายน 2558.

Sombat Kateprang. Former mayor Moo 1 and OTOP
processed seafood President Moo 1 Bangphra
District. Interviewed on November 14, 2015.